

Okulda proje olsa FF alacak, üzerine konuşulduğunda 'Ah falaannn...:/' dedirtecek şeyler.

Eklemek, üzerine konuşmak, laflamak istediğiniz veya olur da offensive bulduğunuz şeyler varsa mail veya insta hesaplarından ulaşabilirsiniz.

+btw

Her şeye referans veremeyiz. Olayı bu değil bu fanzinin. Evet İngilizce bi ton kelime kullandım. Get over it... Gramer polisleri sola kaydırın ltfn.

Herkese selamlar falannnnn !!!

Türkiye'nin en önemli, en yenilikçi ve en kaç burcu tasarım, sanat-sepet ıvır zıvr yayını, Falan Fanzin'in dokuzuncu sayısına hoşgeldiniz. Yine uzun bir aradan sonra, apır sapır, bedavadan spekülasyon dağıtmaya devam ediyoruz.

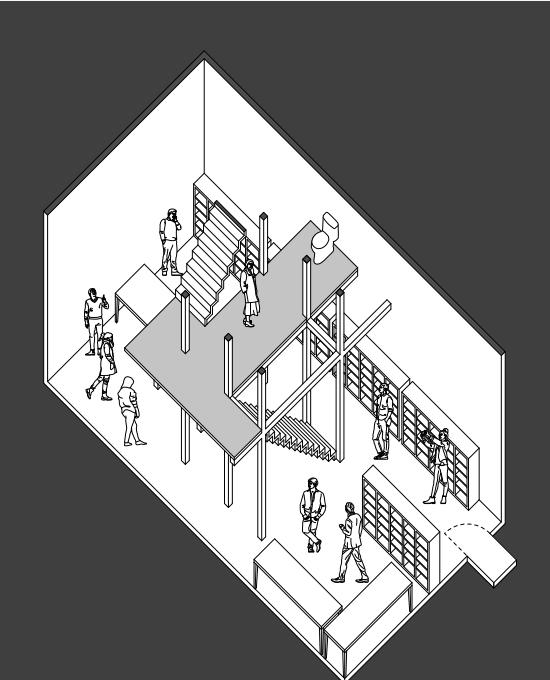
Bu sayıda **Gülşah Özgen** tuvalet, mahremiyet ve cinsiyet üçgeninde, bir deneyimini ele aldı. Sonrasında ise bu deneyiminden yola çıkarak alternatif tartışma başlıkları ortaya attı. **Gizem Temiz** ve **Alp Şerif Besen** de yorumlarıyla metne eklemeler yaptılar.

Hem yazıyı ortaya çıkaran deneyimi hem de deneyimden türeyen tartışmaları biz çok zengin bulduk. Öyle ki, bu metinde bahsi geçen konu başlıklarının tasarım literatürüne, üzerine tartışılacak yepyeni harika bir pencere sunduğunu düşünüyoruz.

Aşağıya bir QR kod bırakıyoruz. Bu link web sitemizde, bu sayının sayfasına ait. Tuvalet özelinde üretmeye devam edersek bu sayfada paylaşacağız. Arada bir girip bakınız deriz falannn...

falanfanzin.com

İŞEMEK YA DA İŞEMEMEK

Bir klozet bekaretliğine dair spekülasyonlar - ya da - All the world's a stage!

>>> Tuvaletlerden mahremiyet beklentisini çıkarırsak ne olur? Böyle bir spekülatif soru bizi nereye götürür, ne tür sorgulamalara izin verir?

Tarlabaşı'nda mimarlık atölyesinde birkaç tanıdık ve arkadaş doğum günü kutlaması sebebiyle toplanmıştık. Güzel bir akşamdı. İçkilerimiz, sigaralarımız derken gecenin ortalarına doğru tuvaleti kullanmak isteyenler oldu. Bu soru tam olarak burada, yani tuvaleti kullananlar ve kullanmayanlar ikiliğinin oluşturduğu dinamikten gelişt.

Tuvalet bulunduğumuz yerin üst katındaydı, asma bir merdivenle çıktığınızda etrafı açık, aşağı kat ile **görme/görülme mesafesinin kesilmediği** bir yer ve yükseklikte konumlanmıştı. Yani, alt katta eğlencesine devam eden biri kafasını hafifçe kaldırdığında üst katta oturarak işeyen kişinin üst bedenini görebiliyordu. **(1,2)** Aynı şekilde, işeyen kişi de alt kattakileri geniş bir perspektifle izleyebileceği bir yükseklikte duruyordu. **(3)** Bu nedenle, aslında, klozetten aşağıya baktığınızda, gözlenen ve gözlemci arasındaki dinamikler de dengesizleşebiliyordu.

Dolayısıyla, soruyu tekrarlamak gerekirse... :

>>> Mahremiyet algısını bozan ve bunu hemen orada gerçekleştiren tuvaletin görülebilirliği ve uluortalığıyla neyi risk alırız?

(Bu arada mahremiyet kelimesi oldukça cinsiyetçi kullanılıyor. Bu, sadece kadına atfedilen bir sözcük olarak defalarca karşılaştığımız bir tutum aslında. Özellikle, 6 Şubat depremlerinden sonra afet bölgesindeki tuvalet çözümleri ve mimarların ilişkisinde sıkça kullanılan bir terim haline geldi. Yani, buralardan çıkalım bi zahmet...)

Orada bulunduğumuz süreçte, ortaya çıkan dinamiklerin bir şekilde konuşulabileceğini fark ettim. Bu süreci, tuvaleti ilk kez kullanan kişiye göre iki kısma ayırıyorum: öncesi ve sonrası. Çünkü, tuvaletin mekansal durumu, orada bulunan topluluğun tuvaleti kullanmasından hemen sonra, toplumsal normlar, mahremiyet, ahlaki düzen, toplumsal cinsiyet algısı, cinsellik, tabular, bedenler, tıkanmalar, boşaltım vb. birçok konuyu da beraberinde getirmişti. Böyle bir alanın yarattığı cinsel gerginlik, tedirginlik veya düzen bozucu herhangi bir eylem türü alt kattakilerin de varlığını etkiliyordu. **(4,5,6)**

Tuvaleti ilk kullanan bir 'kadındı'. Sonrasında, tuvaletin kullanılabilir olduğunu gören diğerleri de yukarı çıkmakta bir beis görmedi. Fakat yine de yukarıya tek bir 'erkek' çıkmadı; hepsi kadındı.

Burada bir parantez vermek gerekir ki, toplumsal cinsiyet gözünden meselenin görünür kılınmasının bir sebebi var, gelicez oralara, sonuçta cinsiyet ikiden fazladır, falan!! dönüyorum...

Psikanalitik kuramını büyük bir düalizm çerçevesinde kuran Sigmund Freud, buna kastre edilme korkusu / kastrasyon anksiyetesi veya **penisin varlığı / yokluğu** mu derdi acaba? Penis gibi, biyolojik cinsiyetten kaynaklanan tüm o güç, iktidar, üstünlük karşısında bir yokluk tehditi, tedirginliği ve tekinsizliği yok mu burada? Yani kastrasyon tanımı ve Freudçu bir teori olarak... Kavram olarak fallus, bakış üzerinden temsiller yaratma gibi şeyler için 'Rüyaların Yorumu', 'Cinsellik Üzerine Üç Deneme' gibi yerlerden bknz. Çok temel olarak, Freud'a göre erkek çocuk ve kız çocuk kastrasyon karmaşasını farklı şekillerde yaşamaktadır. Bu yüzden

1 Alp Şerif Besen
18:29 29 Haz

Adeta bir sahne ve sahnedeki performans gibiydi. Tuvaletin geleneksel bir sahnenin olduğu gibi yükseltilmiş bir platform olması manidar.

2 Gizem Temiz
10:31 Bugün

geleneksel sahne ilişkilerini de tersine çeviren bir tarafı var gibi. fiziksel olanla kurulan eylemsellik tarafında tersine bir ilişki var demeye çalışıyorum. o ilişkileri düşününce; yüksek platformda olan kişinin daha statik kalması, aşağıdaki ayakta duran ve kontrol edemediğin hareketin olduğu kalabalığın varlığı. tuvaletini yapan kişi için izlenecek daha çok malzeme ve hareket performans var. üstelik tahmin edilemezliği daha yüksek. kısacası bende senin görüşüne ek olarak, tuvaletin konumunu geleneksel tiyatrodaki seyirci koltuğu olduğu yaklaşımını ortaya atıyorum.

3 Alp Şerif Besen
18:30 29 Haz

İki yönlü bir sahne de denebilir hatta.

4 Gizem Temiz
19:42 Dün

tuvaletini yapmak akşamın başlarında çok cesur algılanan bir eylemdi. özellikle oradaki insanların büyük bir kısmının bir, iki tanıdık dışında yeni tanıştığı insanların olması bu gerilimi daha da arttıran ve cesur görülen bir şey olması muhtemel. bu yeni tanışma hali birden tuvalet konusuyla birlikte ilişkilerin dinamliğini farklı bir samimiyete ve gerilime taşıdı. oradakilerin tanışmadığı saatlerde tuvalete giden kişiye rahatsızlık vermemek adına kör noktaya geçenler veya yukarıda birinin varlığı ihtimaline karşı gözünü tuvaletten kaçıranları düşününce, tuvalet kullanımı alt kattaki insanların hareketini doğrudan etkiledi. bu karşılıklı gerilimde bazı zamanlar işemeyenler daha gergindi.

5 Alp Şerif Besen
21:32 29 Haz

Mesela burada alt kattakilerin mahreme göre pozisyonunu sorguluyorum. Emin olamasam da önümde iki seçenek var: mahreme şahitlik etmek ve mahremin parçası olmak. Şahitlik etmek tek yönlü aktif bir eylemken, parçası olmak edikgen bi şey gibi. Yani mesela bu örnekte işeyenin mahremini biri mi işgal etti, yoksa sadece işgal edilegeldi mi?

6 Alp Şerif Besen
21:36 29 Haz

Buradan yola çıkarak yaşadığım bi diğer kafa da şu: mekansal mahremiyet özelinde, eğer enclosurelar net değilse veya ortada herhangi bir enclosure yoksa nerenin veya neyin mahrem olduğunu nasıl tespit edebiliriz? Bu örnekte mesela mahreme dair fikrimiz işemenin gizlenmesi gereken bi şey olması gerektiği ön kabulünden doğuyo mesela. Buradan çok fazla enteresan argüman doğabilir.

Yorumlarınız için...:

kız/erkek ayrımından bahsetmek de çok mümkün değil çünkü, her fallik yaratımların başka Oedipal karmaşaları var.

Fakat bazı psikanalistler Freud'u şöyle yorumlar; Freud penis ikamesi olarak kız çocuk için 'penis hasedi' tanımlar. Yoksundur yani, kadın eksiktir ya hani gibi yerlerden...

Eksik denilen şey de şu:

Jacques Lacan da, dilin fallik bir yapı olarak tüm öznelere kastre ettiğini ve 'kadın'ın bir gösteren olarak dilde temsil bulamadığından kendini maskelemek zorunda kaldığını söyler. 'Kadın yoktur!' (Women does not exist!) saptaması aslında 'Dilde kadın için uygun bir gösteren yoktur.' anlamına gelir. Lacan'ın dile (discourse) girdiğinden dolayı yarılan öznesi hep bir eksiklik (absence) ekonomisi içinde yaşar.

Fakat, Lacan'ın öğrencisiyken Luce Irigaray, dilin, bu fallogosantrik niteliği ve fallus merkezci anlam örüntüsü üzerinde Lacan'ın psikanalitik teori eleştirisini tersine çevirmek istedi. Ve şimdi ise Fark yani Aynı'dan farklılaşarak kurulan fark değil de kendinde Fark, -mesela, çok basite indirgersek kadın erkekten farklıdır, mesele bu Fark'la ne yapacağımız meselesidir gibi- ya da queer studies falan konuşuyoruz. (G.Deleuze, kadın-oluş da var, evet...) Hatta başka başka yerlerde ikililiğin altını oymak isteyen feminist posthumanist studies de buna dahil. Braidotti'ye sevgiler...

Demem o ki, bunca kasvetli aktarımın ardından öznelere kadın/erkek ikiliğinde yazmanın problematik olduğu sözünü de geçirmek isterim. Dolayısıyla, bu ikiliği mesela ayakta işemeyen ve işeyenler olarak temsilleştirebilir miyiz? Tuvaletin yüksekte oluşu nedeniyle, penisli biri ayakta işerse penisini aşağıdakilerin görme olasılığı çok muhtemeldi. Eğer oturarak yapmak isterse, penise atfedilen imajların, temsillerin, normların, öğretilerin her neyse hepsi birer sorgulama malzemesine dönüşebilirdi. En azından böyle bir toplumsal öğretilerde yaşadığımız ön görülebiliyor. Yani 'oturarak işiyor' diye 'erkeklik' temsili zedenelebilirdi. **(7)** Demem o ki, tuvalet çoktan bir tür yargılama ve yargılanma pratiklerine dönüşmüştü.

Birçok yüzü ve gizli potansiyelleri olan bir topluluğun potansiyellerini ya da yarattığı tüm 'gerçek'liği görmek imkansızdır. Dolayısıyla, **yukarıdan aşağı işemenin** binbir türlü sebebi olabilir - görünen senaryonun arkasında gizli senaryo gibi.

Üst kattaki eylem sonrası, yani işedikten sonra tekrar aşağı inmek, tüm dengeleri sarsarken, mekanı da tekrar tanımlıyor. **(8)** Zaten yukarı-aşağı dinamiği ilk olarak hiyerarşi yaratıyor. Yani 'üst kattan' bu bekleniyor. Fakat, bu tek bir anlamda kalamaz, yani sürekliliği deşgikendir. **O zaman, yukarı kattaki tuvalet ve aşağıdakilerin konumu sebebiyle, işemenin sadece sıkışma sonrası rahatlatma için yapılan bir boşaltım olmadığına dair spekülasyon yapılabilir mi?** Bence, bu ne doğru ne de yanlış olur. Çünkü düşününce, aşağıda toplanan bir grup insanın üstüne işemek, tek bir sebebe bağlanamaz veya öznenin yeri ve konumu bu kadar belirsizken tek bir perspektiften bakmak yeterli olmaz.

Gelmek istediğim yer biraz da şu:

İzleyici/izlenen, işeyen/işemeyen, gözlemci/gözlenen konumlarının deşgiken olduğu bir mekansal kurguda, tuvalet ve mahremiyet (beklentisi) ilişkisi, **'tetikleyen bir ihlâl türü'** olarak düşünüldüğünde kadın/erkek, penis/vajina, utanç/övünç, norm/norm-dışı, etik veya ahlak /karşı duruş, tıkanma/boşaltım, tabu/meydan okuma, yargı/itiraz, çatlak, tavır, eleştiri gibi ikililikler yaratıyor.

Bahsettiğim tüm düaliteler bunları beraberinde getiriyor. Yanii, karşıt kategoriler birbirini yaratıyor. Ama mesela feminist teorisyen Elizabeth Grosz şöyle der:

"Beden ne özel ne de kamusal olandır, ne kendisi ne de başkasıdır, ne doğal ne kültürel, ne ruhsal ne toplumsaldır, ne içgüdüsel ne öğretilmiştir, ne genetik ne de çevresel olarak belirlenmiştir - tüm bu ikililiklerin her ikisi birdendir."

Bedene dair, yargıla(n)ma düşüncesiyle birlikte gelen utanç, tedirginlik ve/ya ilginin başka yöne kaymasına sebep olan özne konumları herkes için aynı anlamlara gelmiyordu elbette. Dolayısıyla tek seçenek de tuvalet değildi. **Bazıları dışarı çıkıp işini halletmeyi tercih etti, bazılarıysa atölyeden ayrılıp evlerine döndü. (9,10)** Yani, mahremiyet beklentisine karşı bu tavır, mekanı terk etmeye kadar gidiyor. Tuvaletin yarattığı **mahremiyet beklentisine karşılık, orada bulunan kimselerin atölyeyi terk etme olarak karşılık vermesidir, bu yazıyı yazdıran zaten.** Bu arada, herhangi bir doğru/yanlış ayrımına girmeden, tuvaletin konumundan dolayı ortaya çıkan tedirginliği, güvensizliği, çelişkileri, çekimserliği ve yukarı katın 'sahne-oluşu' ve daha birçok şeyi düşündürme fırsatı verdiği için yazıyorum - belirtmekte fayda var.

Bir başka konfor alanına dönme mücadelesi de tuvaleti kullandıktan sonra aşağıda devam ediyordu...**'Keşke daha iyi bir çamaşır giyseydim.'** ya da 'Nerdedyin, **yukarı mı çıktın? Görmedim hiç.** (gülüşmeler)...' gibi sarkastik ya da sadece şakacı (?) bir tavırdıydı. Yani, ortaya çıkan tedirginlik aslında bölünmüştü ve her iki tarafta da vardı; tuvalete girenler ve gir(e)meyenler...

Sonuç niyetine belirtmek gerekir ki, bu tuvaletin sifonu çalışmıyordu...**(11)**
Floşşşhhh...

Devamı gelir belki...

7 Alp Şerif Besen
23:08 Dün

Belki biraz detaylandırabilirim:

Similyalı veya cis erkeğe armağan edilmiş (!) ayakta işeme yeteneği, onun gözünde onu counterpart'ı olan putkalı veya cis kadından ayrıran farklılık. Fakat bu ayrım sadece bir farklılık değil, ötesinde fazlalıktan doğuyor olabilir. Bir erkonun gözünde, erkek ve kadın ikiliği/ayrımı düz bir aksın iki ucu değil. Bilakis, erkonun gözünde 'erkek' 'kadın'ı kapsayan bir büyük küme. (Trans erkeklerin trans kadınlara göre nispeten daha az şiddetle ve ötekileştirmeyele karşılaşmasını de Lubunya kitabında S.Berghan benzer bir yerden açıklıyor: Trans kadın erkeklik gibi yüksek ve 'çok' mertebede bir şeyden vazgeçerken trans erkek erkekliğe 'transcend' ediyor ve paralelinde kazanımlar ediniyor.)

Yani cis veya similyalı erkek 'kadın'ın yaptığını ve de fazlasını yapabiliyor olmakla gurur duyuyor. Fakat paralelde, elinden geldiği her fırsatta (kaka yapmadığı vakitlerde) ayakta işemeyi ve counterpart'ına hediye edilmemiş yeteneğini kullanmayı ve farklılaşmayı seçiyor. Bu açıdan bakıldığında straight olmayan erkeklerin umumi tuvalet deneyimleri enteresanlaşıyor. Ben şahsen, pisuvarda similyamı sallaya sallaya erkekliğiimi ispatlamadığım ve kabini seçtiğim her wc deneyimimde erkekliğimin sorgulandığını ve izlendiğini hissediyorum. Kabinde her şeyişim lubunyalığımı alıktırmışım gibi hissediyorum.

8 Alp Şerif Besen
23:15 Dün

Cinsiyeti hiç dahil etmeden - ki I know gerekli ama - yukarıda ilk işeyenden sonra o mekan artık 'kullanılabilir' bir yer haline geliyor. Mekanın statüsü deşgişiyor. Yani bir kedinin yeni bir eve geldiğinde tek tek odalara girmesi ve buraların girilebilir territory'ler olduğunu anlamak için zaman geçirmesi gibi. İçgüdüsel bir yerden, önce birinin girmesi o 'bilinmez territory'i o kişinin territory'sine dahil ediyor. Bu sadece fiziksel bir şey değil. Bu tuvalet biri girene kadar kullanılıp kullanılmadığı belirsiz olan bir yerd. Öngörülebilir ama kesin olmayan bir işlevi vardı. Ta ki biri kullanana kadar. Artık o mekanın işlevi de belli oldu. 'önden giden' kişi etrafı açık o ara katta sadece bacaklarını sarkıtıp aşağıya bakarak oturmuş olsaydı, orada birinin işemesi daha da ertelenebilirdi ve orası oturan bir yer olabilirdi. Dolayısıyla mekanın sınırlarını ilk esneten ve önden giden kişinin ayak bastığı yerin kullanımına ve işlevine dair de çok temel şeyler belirlendiğini söyleyebilirim. Tabi bu her mekan için geçerli.

9 Gizem Temiz
22:37 Dün

söz ettiğimiz tuvaletin, dışarıda işeme ihtimaliyle yarışan bir noktada olması ilginç gerçekten. bu noktada kamusal bir alanda işeme riskini alma anları geliyor aklıma. maşka, caddebostan sahil gibi noktalarda veya şehirler arası yolda arabayı kenara çekmeyi düşündüğümüz o "yer". yarı karanlık/sapa olan ve bize güvenli hissettiren o konforlu yeri bir şekilde buluyoruz. özellikle park gibi kalabalık olabilen mekanlarda ise, kendiliğinden kurulan işeme dayanışmasıyla birlikte, mahremiyet konusu sosyal örgütlenme ve dayanışmayla üstesinden geline bir hal alıyor. bence o gece özel bir mekanda olsak bile kamusal bir mekandakinin aksine, daha göz önünde hatta merkezinde durup işiyor olmak, dikte edici ve mahremiyet açısından tercih edilmesi bir çok kişi tarafından zor bir noktada duruyor.

10 Alp Şerif Besen
23:18 Dün

Sokakta işerken tanımadığımız birinin oramızı buramızı ve işediğimizi görmesi mi yoksa aynı sosyal çember içerisinde olduğumuz bizi tanıyan veya tanımayla yakın birinin görmesi mi mahremiyeti daha çok triggerlar?

11 Gizem Temiz
22:44 Dün

park, sokak, yol kenarı vs. gibi kamusal mekanlarla yarışan bir noktası daha, şartlar bir çok açıdan eşit gibi gözüküyor :)

Yorumlarınız için...: